

ARCHIWA PRZEŁOMU

1989 - 1991

Pod Honorowym Patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Bronisława Komorowskiego

„Archiwa Przełomu 1989-1991” w czasach przełomu

Przegląd źródeł – ocena stanu zachowania
i mapa rozmieszczenia

Materiały z II ogólnopolskiego seminarium

PAŁAC PREZYDENCKI

15 PAŹDZIERNIKA 2012 ROKU

www.archiwaprzelomu.pl

Warszawa 2013

Bronisław Komorowski

*Aby wiedzieć, dokąd idziemy, gdzie jest cel, do którego zmierzamy,
musimy wiedzieć, skąd przychodzimy.*

4 czerwca 1989 roku odnieśliśmy jedno z największych zwycięstw w naszej historii. Przy urnach, kartą wyborczą, bezkrwawo odrzucony został komunizm. Razem rozpoczęliśmy budowę wolnej, demokratycznej i suwerennej Polski. (...) Zwracam się do wszystkich współobywateli: 4 czerwca 1989 roku podarowaliśmy sobie sami wielki dar – wolność. Dbajmy o nią, pielęgnujmy ją, szczyćmy się osiągnięciami naszego kraju (...).

(z listu do współobywateli, 16 kwietnia 2013 roku)

„Archiwa Przełomu” mają przede wszystkim dokumentować tę ogromną i różnorodną aktywność obywatelską, społeczną i polityczną, dzięki której odrodziło się nasze na powrót wolne państwo. Doceniając wagę tego wspaniałego dziejowego momentu (...), winniśmy dołożyć wszelkich starań, aby pozostał on już na zawsze ważnym punktem odniesienia dla naszych rodaków, dla zbiorowej pamięci i tożsamości narodowej (...).

(z listu do uczestników seminarium archiwalnego, 15 października 2012 roku)

Bronisław Komorowski
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Spis treści

I Inauguracja II ogólnopolskiego seminarium

Wręczenie odznaczeń państwowych 12

List Prezydenta RP do uczestników seminarium 14

II Referaty wprowadzające

Kotwice narodowej pamięci 20

Jacek Michałowski, Szef Kancelarii Prezydenta RP

Polska transformacja po raz pierwszy w katalogu zasobu online 22

Ewa Polkowska, Szef Kancelarii Senatu

Archiwa Okrąglego Stołu – z zapisu obrad i tajemnic kularów 24

dr Wojciech Kulisiewicz, dyrektor Biblioteki Sejmowej

Ruch Komitetów Obywatelskich w procesie tworzenia demokratycznej sceny politycznej w Polsce 32

dr Irena Słodkowska, Instytut Studiów Politycznych PAN

Po raz pierwszy wybieraliśmy samodzielnie – kogo i jak? Dokumentacja archiwalna wyborów czerwcowych do Sejmu i Senatu w 1989 roku 36

dr Paulina Codogni, Collegium Civitas

Prezentacja wyników prac i dalszych zamierzeń dotyczących projektu „Archiwa Przełomu 1989-1991” 40

dr Janusz Kuligowski, dyrektor Archiwum Prezydenta RP, Robert Kubaś, kierownik Archiwum Senatu

Dyskusja wokół wystąpień i referatów wprowadzających 51

III Panel *Archiwa NSZZ „Solidarność” – co nam zostało z tamtych lat?*

moderator prof. Andrzej Friszke

Gdańskie akta Solidarności 59

Stanisław Flis, Archiwum Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

KARTA – mocne strony archiwów społecznych 62

Zbigniew Gluza, prezes zarządu Fundacji Ośrodek KARTA

Europejskie Centrum Solidarności – środkowoeuropejska agora 64

Basil Kerski i Paweł Golać, Europejskie Centrum Solidarności

Gdzie są materiały filmowe? 71

Mirosław Chojecki, Stowarzyszenie Wolnego Słowa

Na ile zasoby archiwalne Instytutu Pamięci Narodowej mogą być przydatne w realizacji projektu? 72

dr Rafał Leśkiewicz, Instytut Pamięci Narodowej

<i>Nieustający dopływ akt, czyli jak powiększać zbiory</i>	75
dr Tadeusz Krawczak, dyrektor Archiwum Akt Nowych	
<i>W zasobnej sieci archiwów państwowych</i>	77
Marek Kietliński, dyrektor Archiwum Państwowego w Białymstoku	
Dyskusja panelowa	89
IV Panel <i>Demokracja parlamentarna w praktyce pierwszych lat transformacji ustrojowej. Archiwa klubów parlamentarnych, biur poselskich i partii politycznych</i>	
moderator dr hab. Władysław Stępnia, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych	
<i>Świadkowie i świadectwa czasu przełomu</i>	100
Henryk Wujec, doradca Prezydenta RP	
<i>Czasy przełomu mają to do siebie, że są źle udokumentowane</i>	104
prof. Tomasz Nałęcz, doradca Prezydenta RP	
<i>Sprzyjało ogromne zaufanie do Senatu</i>	107
Agata Karwowska-Sokołowska, dyrektor Biura Analiz i Dokumentacji, Kancelaria Senatu	
<i>Dominuje dokumentacja księgowa, a gdzie jest reszta?</i>	109
Bożena Żmuda, naczelnik Archiwum Sejmu w Bibliotece Sejmowej, Kancelaria Sejmu	
<i>Materiały archiwalne do „okresu przełomu” w zbiorach Archiwum Akt Nowych</i>	114
dr Tadeusz Krawczak, dyrektor Archiwum Akt Nowych	
<i>Przełom polityczny lat 1988-1991 w „obozie władzy” w świetle akt Komitetu Centralnego PZPR, Rady Naczelnej SdRP i wybranych spuścizn osobowych</i>	123
Włodzimierz Janowski, Archiwum Akt Nowych	
Dyskusja panelowa	133
V Wystąpienia podsumowujące	
Jacek Michałowski, Szef Kancelarii Prezydenta RP	138
Ewa Polkowska, Szef Kancelarii Senatu	140
Jan Wyrowiński, wicemarszałek Senatu	140
VI Aneks	
Résumé projektu „Archiwa Przełomu 1989-1991”	146
Instrukcja zgłoszenia do projektu	146
Partnerzy projektu	147
Fotorelacja z II seminarium pt. „Archiwa Przełomu 1989-1991” w czasach przełomu	148
Fotorelacja z I seminarium pt. „Archiwa przełomu jako przedmiot badań naukowych”	155